REGIONALE ONTWIKKELING VRIJETIJDSECONOMIE FLEVOLAND-LELYSTAD

Business case

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

REGIONALE ONTWIKKELING VRIJETIJDSECONOMIE FLEVOLAND-LELYSTAD

Business case

Projectnummer 2015-949

Aangeboden aan: Provincie Flevoland en gemeente Lelystad
14 oktober 2015

Auteur(s):
Anneke van Mispelaar
Lesley Walet

BUITEN, Bureau voor Economie en Omgeving
Achter Sint Pieter 160
NL-3512 HT Utrecht
info@bureaubuiten.nl
www.bureaubuiten.nl
+31 (0)30-2318945

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

INHOUD

1. INLEIDING 4

2. AANLEIDING EN DOEL 5
2.1 Aanleiding 5
2.2 Doelstellingen 6

3. DEELPROJECTEN 8
3.1 Overzicht deelprojecten 8
3.2 Beschrijving deelprojecten 8
3.3 Deelresultaten (output en impact) 12
3.4 Economische effecten 13

4. AANSLUITING OP BELEID 14
4.1 Relevant provinciaal en gemeentelijk beleid 14
4.2 Bijdrage projecten aan beleid 15

5. BEGROTING 17
5.1 Begroting deelprojecten 17
5.2 Dekking deelprojecten 17

BIJLAGEN

A. ONDERBOUWING ECONOMISCHE EFFECTEN 18

B. CONSORTIUM 24

C. KOSTENRAMINGEN DEELPROJECTEN 25

1. INLEIDING

De kust van het Markermeer in Lelystad is circa 17 kilometer lang en heel divers en wijds.
Lelystad telt een groot aantal (recreatieve) havens en het diepe open water van het Markermeer biedt veel mogelijkheden voor watersport, water- en oeverrecreatie.

Om de potentie van de kustzone van Lelystad optimaal te benutten, werken gemeente Lelystad en Provincie Flevoland samen met haar partners aan de verdere toeristische ontwikkeling van de kustzone. De Kustzone is belangrijk voor Lelystad. Het kenmerkt Lelystad als een stad aan het water, en biedt veel mogelijkheden voor de (watergerelateerde) vrijetijdseconomie. De haven voor historische schepen, het oude werkeiland Lelystad-Haven, het Nieuw Land Erfgoedcentrum, de Bataviawerf, de Bataviahaven en Batavia Stad Fashion Outlet maken de kustzone al tot een relatief sterk toeristisch knooppunt.

Om toeristisch aantrekkelijk te *blijven*, en de mogelijkheden van de Kustzone nog verder te benutten worden de volgende deelprojecten in samenhang uitgevoerd:

1. Het doorontwikkelen van de MTB route over de dijk (mountain-*dijken*);
2. Realiseren van voorzieningen ten behoeve van de riviercruisevaart en het verbeteren van de haven;
3. Het verhogen van de verblijfskwaliteit door de herinrichting van een deel van de Oostvaardersdijk;
4. Het realiseren van een wandelroute;
5. Het aanleggen van een surfstrand aan de strekdam Markerwaarddijk ten behoeve van kite- en windsurfen.

In deze businesscase zijn bovenstaande deelprojecten samengebundeld en nader uitgewerkt. Hoofdstuk 2 gaat eerst nader in op de aanleiding, context en doelstellingen van de businesscase. In hoofdstuk 3 zijn vervolgens de deelprojecten nader uitgewerkt in specifieke activiteiten. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 op de beoogde aansluiting op lokaal en regionaal beleid ingegaan, waarna hoofdstuk 5 inzicht geeft in de begroting en kostenverdeling.

2. AANLEIDING EN DOEL

2.1 Aanleiding

De Bataviawerf in Lelystad

Het Nieuw Land Erfgoedmuseum.

De behoefte van de consument verandert:

- **de consument is meer gericht op beleving, attractiewaarde;**
- **kleine, snelle watersport is populair bij jongeren;**
- **de riviercruisevaart wordt steeds populairder, vooral bij buitenlandse bezoekers.**

In het Omgevingsplan en de Structuurvisie Lelystad 2025 hebben de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad het reeds gesignaleerd: de kustzone van Lelystad heeft potentie en deze kan verder worden benut. Zowel provincie als gemeente hebben de ambitie de relatie van Lelystad met het water in toeristische zin te versterken en de kustzone te verbinden met het achterland.

De aanwezigheid van een haven voor historische schepen, het oude werkeiland Lelystad-Haven, het Nieuw Land Erfgoedcentrum, de Bataviawerf, de Bataviahaven en Batavia Stad Fashion Outlet maakt de kustzone al tot een relatief sterk toeristisch knooppunt.

Echter, de gemeente Lelystad signaleert dat de ontwikkelingen in het kustgebied zijn gestagneerd. Belangrijke oorzaken zijn de **nieuwe economische realiteit**, en een **veranderende behoefte** van de consument waardoor het vrijetijdsaanbod minder goed aansluit op de vraag.

Bovendien is de kust door de wijdsheid al snel een **kille, winderige plek**, en is momenteel het aantal **plekken waar je echt gebruik kan maken van het water beperkt**, er zijn bijvoorbeeld weinig stranden. De kustlijn is bovendien lang en de (toeristische) trekpleisters liggen **versnipperd** in het gebied; de onderlinge afstanden zijn groot. Dit maakt het lastig om een levendige sfeer aan de kust te creëren.[1]

En tot slot noemen we nog het feit dat momenteel de andere attracties in het gebied beperkt profiteren van het hoge aantal bezoekers van Batavia Stad Fashion Outlet. Door onder meer de **verschillende bezoekmotieven** van de bezoekers vindt er weinig combinatiebezoek plaats. Het is daarom belangrijk de bezoeker te verleiden langer in het gebied te verblijven en ook andere functies in de buurt te bezoeken. Verder is het van belang om te investeren in voorzieningen met een autonome aantrekkingskracht, die meerdere doelgroepen met diverse motieven naar de kustzone trekken.

Kortom: er liggen veel kansen voor verbetering van het vrijetijdsaanbod in de kustzone. Deze businesscase omvat vijf concrete projectvoorstellen die bijdragen aan het verzilveren van deze kansen. Dit draagt tevens bij aan de ambitie vastgesteld in het Raadsprogramma 2014-2018 van Gemeente Lelystad om o.a. door middel van toerisme in te zetten op een groei van de werkgelegenheid. Samen met andere geplande ontwikkelingen (Markerwadden, Oostvaardersplassen) versterkt de business case bovendien het toeristische product van heel Flevoland en kan de koppeling tussen land en water beter gemaakt worden.

[1] Bron: Iedere dag een ander vergezicht. Studie naar de kansen en bedreigingen van de Lelystadse Kust. Gemeente Lelystad, 2013.

Relatieve ontwikkeling aantal banen in Toerisme & Recreatie in Lelystad en Flevoland. Bron: LISA 2015.

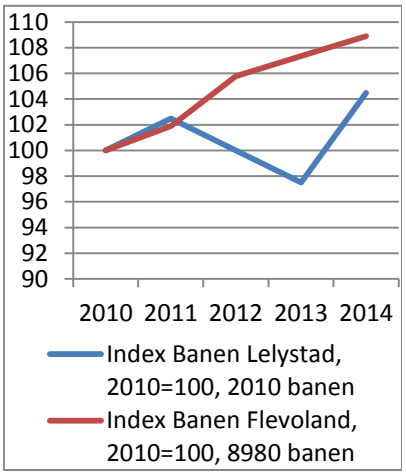

Relatieve ontwikkeling aantal vestigingen in Toerisme & Recreatie in Lelystad en Flevoland. Bron: LISA 2015.

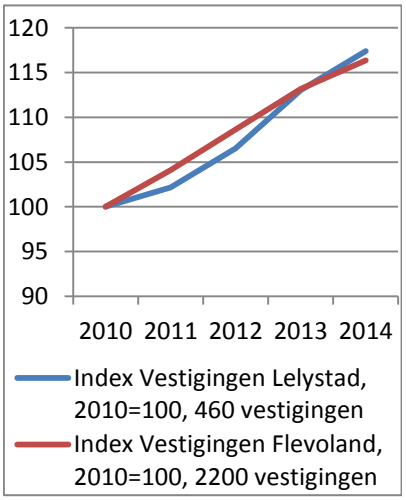

De vrijetijdssector in Lelystad

Met ruim € 607 miljoen aan toeristisch-recreatieve bestedingen is de vrijetijdssector in Flevoland relatief groot. Het aandeel van de sector in het BBP van Flevoland is 5,9%, waar dit landelijk ligt op 4,8%. Binnen Flevoland is Lelystad de gemeente waar de meeste bestedingen plaatsvinden: circa €207 miljoen (35% van het totaal in Flevoland).

Ongeveer 50% van de bestedingen worden gedaan in de detailhandel. Het overgrote deel hiervan komt voor rekening van het Batavia Stad Fashion Outlet (BSFO). De horecasector is met 50 miljoen bestedingen ook belangrijk (24%).

Ten opzichte van de rest van Flevoland heeft verblijfstoerisme een relatief kleine impact in Lelystad en vindt er vooral dagrecreatie plaats. Met meer dan 4 miljoen bezoekers per jaar trekt gemeente Lelystad binnen Flevoland de meeste bezoekers. Met een bezoekersaantal van 2,2 miljoen heeft Batavia Stad Fashion Outlet ook hier een grote impact.[2] BSFO is qua bezoekersaantallen de vier na grootste attractie binnen Nederland.

De T&R sector vormt 9,2% van de totale werkgelegenheid in Lelystad, wat relatief veel is: in Flevoland ligt het gemiddelde op 6%. Over het geheel van 2010-2014 genomen is het aantal banen in Toerisme & Recreatie in Lelystad gestegen, echter met een daling van 2011-2013. Op provinciaal niveau steeg het aantal banen tussen 2010-2014 gestaag.

Om de huidige sterke positie van de vrijetijdssector in Lelystad en Flevoland te behouden en te versterken, zijn investeringen in het toeristisch-recreatief product nodig. De businesscase zal met verschillende deelprojecten bijdragen aan verlenging van de verblijfsduur, toename van de bestedingen en als gevolg daarvan een toename van het aantal banen.

2.2 Doelstellingen

Het hoofddoel van het project is het versterken van de (toeristische) concurrentiepositie van Flevoland. De investeringen die in de kustzone van Lelystad gedaan worden, zullen leiden tot:

- langere verblijfsduur van dagrecreanten, daardoor hogere bestedingen;
- meer (sportieve) dagrecreanten door een uitgebreider aanbod voorzieningen;
- meer bezoekers door meer riviercruises die aanleggen en langere verblijfsduur, daardoor hogere bestedingen aan wal;
- Hogere bestedingen en meer bezoekers, wat leidt tot meer werkgelegenheid.

[2] Bron: Monitor Toerisme en Recreatie Flevoland 2014

In deze business case ´Versterking kustzone Lelystad´ worden vijf deelprojecten beschreven die, in onderlinge samenhang, zullen resulteren in een toename van het aantal bezoekers, het verlengen van de gemiddelde verblijfsduur en daardoor het verhogen van de bestedingen (direct effect). Dit zal vervolgens zorgen voor meer directe en indirecte werkgelegenheid. Tot slot versterken de deelprojecten het toeristische aanbod van Flevoland als geheel. Het sluit goed aan op de identiteit van het aanbod in Flevoland, waarin de verbinding tussen land en water centraal staat. Het draagt hiermee bij aan geplande ontwikkelingen, zoals de Markerwadden en de benoeming van de Oostvaardersplassen tot Nationaal Park. De business case biedt voor Flevoland nieuwe, unieke voorzieningen die complementair zijn op dit bestaande aanbod, die een bovenregionale aantrekkingskracht hebben en het imago van Flevoland versterken.

Ook heeft het projectplan een voorwaardenscheppend karakter. Het project investeert in een basis die private investeringen en ondernemerschap in de kustzone moet stimuleren en beter zal doen renderen (indirect effect).

Paragraaf 3.3 geeft inzicht in hoe de vijf deelprojecten bijdragen aan bovenstaande doelen.

3. DEELPROJECTEN

3.1 Overzicht deelprojecten

Dit hoofdstuk beschrijft de vijf deelprojecten.

1. De MTB route over de dijk (mountain*dijken*);
2. Voorzieningen voor de riviercruisevaart;
3. Herinrichting van de Oostvaardersdijk;
4. 'de WaterWandelWeg';
5. De kite- en windsurflocatie

Kaart 1: De locatie van de deelprojecten.

http://tinyurl.com/kustontwlelystad

3.2 Beschrijving deelprojecten

Projectonderdeel 1: mountainbikeroute over de dijk (mountain-*dijken*)

Mountainbiken is een sterk groeiende sport in Nederland. Het aantal MTB-routes is dan ook sterk toegenomen in de afgelopen jaren, waarbij steeds vaker wordt gekeken naar slimme combinaties met ondernemers in de horeca, fietsverhuur en/of outdoor-clinics. Inmiddels zijn er ongeveer 150 geregistreerde MTB-routes.

Mountain*dijken* Bron: bikefestival-flevoland.nl

De ambitie is om Lelystad als de mountainbike-hotspot van Nederland neer te zetten. Geïnspireerd op de prachtige bergpaden in het buitenland bieden de dijken een unieke kans: nergens in Nederland vind je zoveel hoogteverschil. Bovendien zou dit de eerste dijk zijn die voor dit doel geschikt wordt gemaakt en met een dergelijke voorziening is Lelystad daarom uniek in Nederland. Het versterkt hiermee het aanbod van (ongeorganiseerde) sportieve voorzieningen in Lelystad en de provincie.

Om dit te bereiken wordt een volwaardige en uitdagende MTB-route over de dijk aangelegd, waarbij ook wordt gekeken naar mogelijke combinaties met (horeca)ondernemers. Een eerste deel van 500 meter lang is reeds opgeleverd als pilot op de dijk bij het Houtribstrand. Het is een burgerinitiatief dat voortkomt uit het project "Dijk van een idee". Door uitbreiding en aansluiting op de bestaande MTB-route in Lelystad wordt een unieke route gerealiseerd, met landelijke aantrekkingskracht.

Een gebruiker van de pilot-route op de dijk bij het houtribstrand. Bron: www.bikefestival-flevoland.nl

Om meer bekendheid te genereren en mensen te laten kennismaken met het mountain*dijken* wordt er jaarlijks een Mountain*dijk* Festival georganiseerd. De eerste editie vorig jaar trok 2000 bezoekers.

Projectonderdeel 2: Voorzieningen voor riviercruisevaart

De huidige economische betekenis van riviercruises voor Flevoland is momenteel gering. Dit heeft te maken met het ontbreken van enkele voorzieningen en de onbekendheid met de toeristisch recreatieve mogelijkheden in de regio.

De vraag naar riviercruises neemt nationaal en internationaal toe, met name vanuit het buitenland. Deze uitbreiding van de voorzieningen zorgt ervoor dat de Bataviahaven voor rederijen aantrekkelijker wordt als bestemming en als vertrek- en aankomstlocatie. De Bataviahaven laat een groei zien, zowel als bestemming en als Turn Around haven. Het is een goede locatie, met ruime afmeermogelijkheden, een centrale ligging in Nederland dichtbij Amsterdam en een goede bereikbaarheid voor passagiers en vrachtauto's die de schepen bevoorraden. Ook de aanwezigheid, van een volwaardig vliegveld, vanaf 2018 Amsterdam Lelystad Airport, maakt Lelystad aantrekkelijk als start- en aankomsthaven.

De Bataviahaven in Lelystad.

Voor het toenemende aantal buitenlandse verblijfsgasten dat Nederland bezoekt blijft Amsterdam de belangrijkste speler, waardoor de druk op de stad blijft toenemen. Mede hierom is de Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025 opgesteld en zijn er projecten als 'Amsterdam Bezoeken, Holland Zien' in het leven geroepen. Hierin is onder andere spreiding van de internationale bezoekers in de regio als doel opgenomen. De Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025 is een afsprakenkader waaraan de regiogemeenten zich hebben gecommitteerd. Inmiddels is er een actieprogramma opgesteld waarin de riviercruises als belangrijk onderdeel is opgenomen enerzijds vanuit het thema bereikbaarheid (over het water) en anderzijds vanuit het thema destinatie ontwikkeling. Onderhavig project levert hier een positieve bijdrage aan.

Lelystad Airport wordt vanaf 2018 een volwaardig vliegveld.

Riviercruise aangemeerd in de Bataviahaven.

Impressie streefbeeld voor de Bataviahaven.

De Oostvaardersdijk ten hoogte van de Bataviahaven, waar de Waterwandelweg langs zal voeren.

Een voorbeeld van de huidige informatievoorziening aan de Lelystadse kust, ten hoogte van de Bataviawerf.

Tevens is de gemeente Lelystad lid van het samenwerkingsproject chartervaart en riviercruises 2014-2016 van Amsterdam Cruise Port. Hierin wordt samengewerkt om de regio als riviercruisebestemming beter op de kaart te zetten door o.a. de informatie te centreren en deel te nemen aan diverse beurzen. Lelystad profileert zich hierin als dé riviercruisehaven van Flevoland, van het Nieuwe Land.

Projectonderdeel 2 omvat daarom het verbeteren van de Bataviahaven voor de riviercruisevaart. Er is aanleg en uitbreiding nodig van voorzieningen voor water en elektra, zoals bulkwaterleiding en powerlocks. De powerlocks zijn grootschalige stroomvoorzieningen die de geluidsoverlast voor bewoners beperken zodat er een goede balans tussen bezoekers en bewoners blijft. Verder worden de pontons veiliger gemaakt en wordt er een loopbrug aangebracht, wordt de openbare verlichting en de herkenbaarheid en uitstraling van de Bataviahaven als riviercruisehaven verbeterd. En tot slot worden er inspanningen gepleegd op het gebied van marketing en promotie. Deze aanpassingen zorgen er tezamen voor dat de Bataviahaven de benodigde faciliteiten biedt voor de riviercruisevaart en dat de haven aantrekkelijker wordt. De investeringen in de kustzone zullen het tezamen aantrekkelijker maken voor rederijen om langer in Lelystad te verblijven.

Projectonderdeel 3: Herinrichting Oostvaardersdijk

De beleving en uitstraling van de Kustzone worden verbeterd door het realiseren van aantrekkelijke verbindingen tussen de toeristische voorzieningen, reguleren van de verkeersstromen en verbeteren van de technische staat van de infrastructuur.

Projectonderdeel 3 omvat daarom het realiseren van een wandel- en fietsboulevard op een deel van de Oostvaardersdijk. Er wordt een koppeling gemaakt met de WaterWandelWeg (deelproject 4) en een koppeling met het fietsknooppuntennetwerk wordt nader onderzocht.

Projectonderdeel 4: de WaterWandelWeg

Projectonderdeel 4 behelst het realiseren van een informatieve en educatieve wandelroute langs de Lelystadse kust van 8 kilometer. Flevoland is het land van water, dijken en polders. Lelystad heeft een boulevard met potentie langs de kust van het Markermeer en de Bataviahaven. Het idee van RotaryClub Batavia is om langs de kust een wandeling uit te zetten waarbij om de paar honderd meter een buitenbord wordt geplaatst met aansprekende informatie over het thema ‘water’ in combinatie met lokale (cultuur)historische wetenswaardigheden en wetenswaardigheden over Markermeer/IJsselmeer.

Water-thema’s op de borden kunnen bijvoorbeeld zijn: water is leven, water geeft vorm (aan het landschap), water reinigt, water geeft energie, water bedreigt, water is gezondheid, water geeft economie (scheepvaart), water geeft natuur, water geeft plezier (recreatie), water geeft leven (agrarisch), water inspireert, enzovoorts. Uiteraard wordt de informatie vergezeld door passend beeldmateriaal.

De Hurkende Man op de Markerwaarddijk. Bron: Exposure.

Tevens wordt, in overeenstemming met toerisme Flevoland, de WaterWandelWeg ook online toegankelijk gemaakt, waardoor (via bijv. smartphone of tablet) aanvullende informatie gevonden kan worden. Omdat een toenemend aantal buitenlandse bezoekers wordt verwacht, met name vanuit riviercruises, zullen de teksten ook in Engels en Duits worden aangegeven.

Projectonderdeel 5: Kite- en surflocatie

Projectonderdeel 5 omvat het aanleggen van een zandstrand aan de strekdam Markerwaarddijk nabij de Hurkende man. Het surfstrand is een burgerinitiatief onder de naam Hoekipa Dijk, dat uit het "Dijk van een idee"-project naar voren is gekomen. Vervolgens is Stichting Hoekipa Dijk opgericht om een watersportlocatie, met name voor kite- en windsurf, op deze plek te realiseren. Het strand zal echter een bredere groep watersporters kunnen bedienen. Denk bijvoorbeeld aan kanoërs en SUP'ers die opstappen bij de Hurkende Man, met de Marker Wadden als reisdoel.

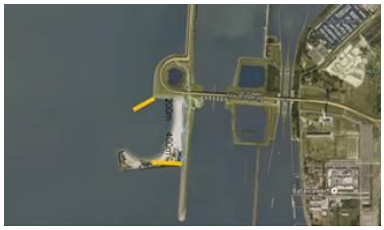

De beoogde surflocatie met opgespoten zand tussen de strekdammen.

De beoogde wind- en kitesurflocatie is uniek in Flevoland, en zelfs in Nederland, door de ligging aan diep, open water en de gunstige oriëntatie ten opzichte van de meest voorkomende windrichtingen. Op dit moment is er in Flevoland nog geen legale mogelijkheid om te kiten.

Op de geplande kite- en windsurflocatie wordt jaarlijks het NK Windsurfen georganiseerd. Het aanleggen van een strand maakt de locatie beter toegankelijk waardoor er grotere internationale evenementen mogelijk worden en als trainingslocatie voor topsurfers kan worden aangeboden

De stichting heeft draagvlak gecreëerd voor het plan van een uitgebreide watersportlocatie. De plannen van Stichting Hoekipa Dijk lopen parallel met plannen van belanghebbende instanties, zoals bijvoorbeeld van het Koninklijke Nederlandse Watersport Verbond (KNWV) en de Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV) en de wensen van watersporters en burgers. Voor andere instanties zoals Natuurmonumenten (Marker Wadden), Stichting 't Blauwe Hart en Rijkswaterstaat zijn de plannen van stichting Hoekipa Dijk een mogelijkheid om hun eigen plannen beter tot uitvoering te brengen of te behouden na realisatie.

Het NK windsurfen 2015 op de Markerwaarddijk. Bron: hoekipadijk.nl

De Provincie Flevoland heeft een verkenning uitgevoerd naar haalbaarheid van het strand en evenementen op deze locatie, en er is zicht op dat dit kan. De aanleg van het strand en het gebruik van de locatie voor wind- en kitesurf is niet strijdig met N2000. De mogelijke verdere ontwikkeling van het strand is onderwerp van verdere uitwerking i.s.m. met gemeente, provincie, NKV, Watersportverbond, RVOB, RWS, etc.

3.3 Deelresultaten (output en impact)

In onderstaande tabel is voor ieder deelproject de concrete output (kolom 1) en de bijbehorende impact (kolom 2) weergegeven. De deelprojecten zorgen er samen voor dat kust in haar geheel aantrekkelijk wordt, en de Waterwandelweg en herinrichting van de Oostvaardersdijk zorgt voor verbinding tussen de verschillende toeristische bestemmingen.

Output	Impact
1. Doorontwikkeling MTB route 'Mountain*dijken*' - Pilot-route uitbreiden tot volwaardige en unieke Mountain*dijk* route; - Aansluiting op huidige MTB-route in het Zuigerplasbos en aantrekkelijker maken van de huidige route; - Jaarlijks Mountain*dijk* Festival in Lelystad.	- meer sportieve dagrecreanten door een unieke voorziening en het Mountain*dijk* Festival; - Indirect meer bestedingen in de omgeving; - vergroten van de algehele aantrekkelijkheid van het gebied; - vergroten voorzieningenniveau inwoners
2. Riviercruisevaart faciliteiten verbeteren - het uitbreiden en upgraden van de voorzieningen voor water en elektra (o.a. bulkwaterleiding en powerlocks); - het veiliger maken van de pontons; - verbeteren openbare verlichting; - het verbeteren van de herkenbaarheid en uitstraling van de Bataviahaven als riviercruisehaven. - Marketing en promotie inspanningen om Lelystad als de riviercruisehaven van Flevoland op de kaart te zetten.	- meer passanten riviercruiseschepen: goede voorzieningen zorgen voor een betere basis voor het structureel aantrekken van meer riviercruises; - langere verblijfsduur door betere voorzieningen en een aantrekkelijke haven; - hogere bestedingen door recreanten; - hogere omzet voor de Bataviahaven; - positief effect op de beeldvorming en bekendheid van Lelystad en Flevoland bij binnen-en buitenlandse gasten; - vermindering van geluidsoverlast door de powerlocks.
3. Herinrichting Oostvaardersdijk - verbeteren van toeristische infrastructuur met wandel- en fietsboulevard	- vergroten van de algehele aantrekkelijkheid van het gebied waardoor dag- en verblijfstoeristen en riviercruises langer zullen verblijven; - vergroten voorzieningenniveau inwoners.
4. Waterwandelweg - het realiseren van een informatieve en educatieve wandelroute langs de kust van 8 km	- vergroten van de algehele aantrekkelijkheid van het gebied waardoor dag- en verblijfstoeristen en riviercruises langer verblijven; - positief effect op de beeldvorming over Lelystad door betere beleving en het beleefbaar maken van het Nieuw Land verhaal; - vergroten voorzieningenniveau inwoners.
5. Kite- en windsurfstrand - het aanleggen van een zandstrand van tenminste 200m breed bij de Markerwaarddijk: de enige legale kitesurfplek in Flevoland en landelijk uniek door ligging aan open water	- de unieke surflocatie zal meer sportieve dagrecreanten aantrekken, voor surfen maar ook andere watersporten zoals kanoën en SUP'en; - meer (indirecte) bestedingen in de omgeving; - vergroten voorzieningenniveau inwoners; - plek voor topsportontwikkeling; - (internationale) surfevenementen zullen meer bezoekers trekken; - vergroten van de algehele aantrekkelijkheid van het gebied. Surfstrand als entree van watersport georiënteerde stad, met daarachter direct de Bataviahaven. Een compleet visitekaartje.

Met de in bovenstaande tabel beschreven output en impact dragen de vijf deelprojecten bij aan de drie doelstellingen van het project: een langere verblijfsduur, verhoging van de bestedingen en aantrekken van meer bezoekers.

Verder dragen de deelprojecten bij aan:

- het **vergroten van het voorzieningenniveau** voor inwoners en een aantrekkelijker woon- en vestigingsklimaat;
- een uitbreiding van het vrijetijdsaanbod met voorzieningen die **nog niet in de provincie te vinden zijn**;
- een positief effect op de **beleving, beeldvorming en bekendheid** van Lelystad en Flevoland bij binnen-en buitenlandse bezoekers;
- **bescherming natuurwaarden** (door voorzieningen voor MTB en kitesurf en het verminderen van geluidsoverlast door de powerlocks)

3.4 Economische effecten

Tezamen zullen de investeringen in de business case in 2017 de volgende kwantitatieve economische effecten realiseren:

- Ruim € 1,6 miljoen extra bestedingen;
- Ruim 12 FTE extra structureel in horeca, detailhandel, etc. (wanneer wordt uitgegaan van 24 uur (wat normaal is in deze sector) komt dit neer op ruim 20 nieuwe banen (directe werkgelegenheid);
- Circa 4,8 FTE structureel extra als gevolg van een multiplier effect (indirecte werkgelegenheid), dit zijn bijna 8 banen van 24 uur.
- In totaal: 16,8 FTE en circa 28 extra banen (van 24 uur of meer);
- Tijdelijke werkgelegenheid in de bouwsector van ruim 14,6 arbeidsjaren.

De onderbouwing van deze cijfers vindt u in bijlage A.

4. AANSLUITING OP BELEID

Het hoofddoel van het project is het versterken van de (toeristische) concurrentiepositie van Flevoland. Dit sluit aan op de beleidsambitie om – als Lelystad en als provincie – beschouwd te worden als aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming, met een focus op buitenrecreatie, watersport en waterrecreatie.

Dit hoofdstuk geeft een korte introductie tot de relevante provinciale, regionale en lokale beleidsstukken. De tabel op de volgende bladzijde geeft inzicht in hoe de deelprojecten bijdragen aan de gestelde doelstellingen.

4.1 Relevant provinciaal en gemeentelijk beleid

Economische Agenda Flevoland 2012-2015
Eén van de doelstellingen van de Economische Agenda 2012-2015 is dat Flevoland in 2025 beschouwd wordt als een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming. Buitenrecreatie is hierin één van de ontwikkelingsrichtingen, met een focus op watersport en fietsen. Geplande activiteiten in dit kader zijn o.a. het bijdragen aan de uitbreiding van vrijetijdsvoorzieningen op basis van solide businesscases, en het verbinden van relevante partijen aan de projecten tot vitale coalities. Dat is precies wat het project Vrijetijdseconomie Kustzone wil doen.

Sportbeleid Dat Rendeert In Flevoland. Herziene Nota 2013-2016.
Ook het provinciaal Sportbeleid is relevant, met name op het gebied van grootschalige watersportvoorzieningen. De ambitie is om de beste watersportregio van Nederland te zijn en (grootschalige) sportevenementen te faciliteren. De deelprojecten 1, 2 en 5 dragen hieraan direct bij.

Structuurvisie Lelystad
Begin 2014 is de structuurvisie Lelystad 2015 geactualiseerd tot een visie met als planningshorizon 2023. Eén van de onderdelen van de herziening was een studie naar kansen voor de Kustzone.

In deze studie is de ontwikkeling van (water)recreatie als kans geïdentificeerd. Specifiek wordt de ontwikkeling van de riviercruisevaart en havenontwikkelingen en de ontwikkeling van het strand aan de Markerwaarddijk genoemd (beiden deelprojecten van projectplan VTE Kustzone). Daarnaast wordt het verleiden van de Batavia Stad Fashion Outlet-bezoekers om langer in het gebied te blijven genoemd: hier kan een aantrekkelijkere kustzone met betere verbinding tussen verschillende toeristische bestemmingen aan bijdragen. Tot slot sluit de herinrichting van de Oostvaardersdijk aan bij het streven de kustzone toegankelijker te maken.

Koers houden en Kansen benutten, kadernota sport Lelystad 2013-2016
Ook het Sportbeleid Lelystad is relevant, waarin een sterke nadruk ligt op de profilering van Lelystad als watersportstad en ook ongeorganiseerd

Van linksboven naar rechtsonder: Economische Agenda 2012-2015; "Sportbeleid Dat Rendeert in Flevoland"- Herziene Nota 2013-2016; Structuurvisie Lelystad; "Koers Houden en Kansen Benutten"- Kadernota Sport Lelystad 2013-2016

sporten specifiek worden genoemd. De voorzieningen voor mountainbiken, kitesurfen, wandelen dragen hieraan bij.

De onderstaande tabel geeft inzicht in de relevante beleidstukken en de bijdrage die de deelprojecten leveren aan de specifieke doelstellingen.

4.2 Bijdrage projecten aan beleid

Hieronder is aangegeven hoe de verschillende deelprojecten bijdragen aan het in paragraaf 4.1 beschreven beleid.

Gemeentelijk beleid	Deelproject	Bijdrage aan doelstellingen beleid
Herijking Structuurvisie Lelystad 2015-2023 De ontwikkeling van (water)recreatie is als kans geïdentificeerd en geeft prioriteit aan de recreatieve ontwikkeling van de kust. Specifiek worden genoemd: • De kansen in ontwikkeling van de riviercruisevaart en havenontwikkelingen; • Meer plekken (stranden) om goed gebruik te kunnen maken van het water om dagrecreatie te bevorderen. De Markerwaarddijk wordt als kansrijke potentiele locatie genoemd; • Het verleiden van de Batavia Stad Fashion Outlet-bezoekers om langer in het gebied te blijven. Het kerngebied tussen de outlet en Bataviahaven kent gaten en het is lastig oriënteren in het gebied. Een aantrekkelijk verblijfsgebied wordt gemist.	(3) riviercruisevaart (5) Surflocatie (4) WaterWandelWeg (2) Herinrichting Oostvaardersdijk	Het projectplan draagt door de investeringen direct bij aan de versterking van toeristische potentie van de Lelystadse kust. Specifiek is de bijdrage: • Investering in faciliteiten voor riviercruisevaart biedt een optimale basis om op deze groeimarkt in te zetten; • De aanleg van het surfstand voorziet in de vraag naar meer plekken om van het water gebruik te kunnen maken en biedt meer dagrecreatiemogelijkheden; • De Waterwandelweg draagt bij aan de verbetering van het verblijfsgebied, door het gebied beleefbaar te maken en de oriëntatie te bevorderen. Ook de herinrichting van de Oostvaardersdijk sluit aan bij het streven de kustzone toegankelijker te maken en verbinding te leggen tussen verschillende bestemmingen.
Koers houden en Kansen benutten, kadernota sport Lelystad 2013-2016 • Sterke ambitie om Lelystad als watersportstad positioneren; • Strekdam Markermeer bij de “hurkende man” als potentiele locatie geïdentificeerd (kitesurfen op Markermeer); • Ondersteunen ambitie 2028 Olympische Spelen (windsurf/kitesurf). • Faciliteren ongeorganiseerde sporten zoals mountainbiken en wandelen.	(5) Surflocatie (1) MTB-route (4) WaterWandelWeg	• door de aanleg van de surflocatie wordt de identiteit en het aanbod als watersportstad versterkt; • de aanleg van het surfstrand vindt plaats op een als kansrijk geïdentificeerde locatie; • het surfstrand biedt ruimte voor evenementen zoals wind- en kitesurfen bij OS 2028, NK windsurfen, etc.; • de MTB-route faciliteert ongeorganiseerde sport (mountainbiken); • de WaterWandelWeg faciliteert ongeorganiseerde sport (wandelen).

Regionaal beleid	Deelproject(en)	Toelichting
Economische Agenda Flevoland 2012-2015 Een belangrijke doelstelling is dat Flevoland in 2025 wordt beschouwd als aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming. Een ontwikkelrichting is buitenrecreatie, specifiek watersport en fietsen. Relevante speerpunten zijn: • het versterken en beleefbaar maken van al bestaande kwaliteiten in Flevoland; • Binnenhalen en faciliteren van grootschalige (sport-)evenementen van (inter-) nationale allure; • een uitbreiding van het aantal vrijetijdsvoorzieningen; • een sterke profilering en promotie.	(1MTB route (2) Herinrichting Oostvaardersdijk (3) riviercruisevaart (4) WaterWandel-Weg (5) Surflocatie	Het geheel draagt bij aan versterking van bestaande kwaliteiten in Flevoland en de uitbreiding van het aantal vrijetijdsvoorzieningen. De deelprojecten 1, 2 en 4 dragen direct bij aan de voorzieningen voor watersport en fietsen in de provincie. Ook het herinrichten van de Oostvaardersdijk en de WaterWandelWeg faciliteren buitenrecreatie. De bijdrage aan de speerpunten: • de WaterWandelWeg draagt bij aan het beleefbaar maken van de omgeving en geschiedenis van Flevoland; • het surfstrand biedt ruimte voor evenementen zoals NK windsurfen, wind- en kitesurfen bij OS 2028; • het surfstrand en de mountain*dijk*-route zijn unieke aanvullingen op het aantal vrijetijdsvoorzieningen; • de watersport en fiets-voorzieningen dragen bij aan een sterke profilering van Flevoland als bestemming voor buitenrecreatie; • De investeringen in marketing en promotie tbh van de riviercruises draagt bij aan een sterke profilering van Flevoland.
Sportbeleid Dat Rendeert In Flevoland. Herziene Nota 2013-2016. • De gestelde ambitie is om de beste watersportregio van Nederland te worden, zowel voor waterrecreant als watersporter; • Focus op (top)sport evenementen.	(5) Surflocatie (1) MTB route	• Het surfstrand biedt een voor Flevoland unieke voorziening. Er zijn nu nog geen legale kitesurflocaties. Hiermee draagt het bij aan de ambitie om de beste watersportregio te zijn; • Het strand zal de lokale jeugd aanzetten tot (het verder gaan met) surfen, wat velen al hebben geleerd op het Bovenwater (door gesubsidieerd sportprogramma met watersport op scholen) • Net als vorig jaar wordt er na de oplevering van de mountainbike route weer een festival georganiseerd; • Het surfstrand biedt ruimte voor grootschalige (top-) sportevenementen.
Toeristische Agenda MRA 2025 Relevante doelstellingen uit de Agenda: • De realisatie van Amsterdam Lelystad Airport en bijbehorende verbindingen, en een netwerk van regionale (openbaar vervoers- of toeristische) verbindingen over water (als methode om ergens te komen, naast de pleziervaart/ recreatieve routes); • de groei van de zee- en riviercruise markt wordt als kans gezien en het doel is dat het aantal aanmeerplekken voor riviercruises in de MRA toeneemt; • een spreiding van het aantal toeristen en een stijging van 67% van de internationale bezoekers die naast Amsterdam ook een bezoek brengt aan een locatie elders in de MRA.	(3) Riviercruisevaart	• Met de uitbreiden van de voorzieningen biedt de Bataviahaven een goede vertrek- en aankomstlocatie en bestemming voor riviercruises dat het netwerk van verbindingen tussen Lelystad en Amsterdam/de MRA versterkt; • De Bataviahaven is met de verbeterde voorzieningen een toevoeging op het regionale aanbod en draagt bij aan drukverlichting en spreiding; • Het aantal aanmeerplekken in de MRA (van goede kwaliteit) neemt hiermee toe; • Faciliteren van riviercruisevaart stimuleert het bezoek van internationale bezoekers met een cruise aan locaties elders in de MRA.

5. BEGROTING

5.1 Begroting deelprojecten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de kosten per deelproject en de totale investeringskosten voor deze business case. De kostenramingen per deelproject vindt u terug in bijlage C (voor deelprojecten 1, 2, 4 en 5. Voor deelproject 3, de herinrichting van de Oostvaardersdijk, is dit pas later beschikbaar).

Projectonderdeel	Geplande activiteiten	Kosten
(1) MTB route	Uitbreiding en verbetering routes	€ 200.000
(2) Riviercruisevaart	Verbetering voorzieningen en uitstraling	€ 607.030
(3) Herinrichting Oostvaardersdijk	Wandel- en fietsboulevard	€ 307.840
(4) WaterWandelWeg	Realisatie informatieborden, website, brochure	€ 35.000
(5) Surflocatie	200m zand met strekdammen	€ 1.350.000
Totaal		**€ 2.499.870**

5.2 Dekking deelprojecten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de overeengekomen kostenverdeling tussen de projectpartners. Het convenant geeft de afspraken weer.

Deelprojecten	Kosten	Gemeente	Provincie	Anderen
(1) MTB route	**€ 200.000**	€ 70.000		€ 130.000[3]
(2) Riviercruise	**€ 607.030**	€ 602.030		€ 5.000[4]
(3) Herinrichting boulevard	**€ 307.840**	€ 307.840		
(4) WaterWandelWeg	**€ 35.000**	€ 12.250		€ 22.750[5]
(5) Surflocatie	**€ 1.350.000**		€ 1.350.000	
Totaal	**€ 2.499.870**	**€ 992.120**	**€ 1.350.000**	**€ 157.750**

[3] TC Flevoland, Stichting MTB Lelystad,, iCycle, andere fondsen zoals Leader, Rabobank, Waterschap, crowdfunding
[4] City Marketing Lelystad
[5] Rotary Club en partners

BIJLAGE A. ONDERBOUWING ECONOMISCHE EFFECTEN

Deze bijlage gaat in op de economische betekenis van de toeristische investeringen in de kustzone van Lelystad. De investeringen die in de kustzone van Lelystad gedaan worden, zullen leiden tot:

- langere verblijfsduur van dagrecreanten, daardoor hogere bestedingen;
- meer sportieve dagrecreanten door een unieke (1) mountainbike- en (2) surflocatie;
- meer riviercruises die aanleggen; meer bezoekers en hogere bestedingen per bezoeker aan wal;
- hogere omzet voor de thuishaven van de riviercruises;
- tijdelijke werkgelegenheid als gevolg van realisatiewerkzaamheden (bouw);
- structurele werkgelegenheid (direct en indirect).

ECONOMISCHE EFFECTEN TOTAAL[6]

	Huidige aantal bezoekers	Extra bezoekers	Gem. bestedingen p.p.	Toename bestedingen p.p.	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	Wgh indirect (FTE)
A. Dagrecreanten	4.271.878	n.v.t.	€ 23,29	€ 0,23[7]	€ 995.971	7,50	2,92
B. Sportieve dagrecreatie	n.v.t.	33.390	€ 8,91[8]	n.v.t.	€ 297.331	2,24	0,87
C. Riviercruises	30.060	3.600	€ 47,77	n.v.t.	€ 301.015	2,27	0,88
D. Omzet haven					€ 42.290	0,32	0,12
E. Tijdelijke werkgelegenheid						14,6 arbeidsjaren	
Totaal					**€ 1.636.606**	**12,32**	**4,80**

De geraamde kwantitatieve economische effecten van de investeringen zijn (jaarlijks, richtjaar 2017):

- Ruim € 1,6 miljoen extra bestedingen.
- Ruim 12 FTE extra structureel in horeca, detailhandel, etc. (wanneer wordt uitgegaan van 24 uur (wat normaal is in deze sector) komt dit neer op ruim 20 nieuwe banen (directe werkgelegenheid);
- Circa 4,8 FTE structureel extra als gevolg van een multiplier effect (indirecte werkgelegenheid), dit zijn bijna 8 banen van 24 uur.
- In totaal: 16,8 FTE en circa 28 extra banen (van 24 uur of meer).
- Tijdelijke werkgelegenheid in de bouwsector van ruim 14,6 arbeidsjaren.

[6] Jaarlijks, richtjaar 2017. Het merendeel van de deelprojecten is in 2017 gerealiseerd, en voor dit jaar zijn prognosecijfers van het CPB beschikbaar. Dit is als richtjaar genomen. Sommige projectonderdelen (zoals het surfstrand) zullen echter pas in 2018 gerealiseerd zijn. Hier dient in de interpretatie van de economische effecten rekening mee te worden gehouden.
[7] Gewogen gemiddelde.
[8] Gewogen gemiddelde.

Kwalitatieve effecten:

- positief effect op de beleving, beeldvorming en bekendheid van Lelystad en Flevoland bij binnen-en buitenlandse bezoekers;
- vergroten voorzieningenniveau inwoners, aantrekkelijker woon- en vestigingsklimaat;
- het verhogen van de sociale veiligheid (havenverlichting);
- bescherming natuurwaarden door voorzieningen voor MTB en kitesurf en het verminderen van geluidsoverlast door de powerlocks. .

A. Dagrecreanten

Uitgangspunten

- Lelystad ontvangt jaarlijks circa 4,2 miljoen dagrecreanten (waarvan 2,2 miljoen Batavia Stad Fashion Outlet (BSFO) bezoeken). Het aantal dagrecreanten dat Lelystad (exclusief BSFO) bezoekt is ruim 2 miljoen (bron: Monitor T&R Flevoland 2014).
- Lelystad is de enige gemeente in Flevoland waar het aantal dagrecreatieve bezoeken licht steeg en in tegenstelling tot de rest van de provincie is de horecasector in Lelystad sterk. In Flevoland is het aantal bezoeken in diverse categorieën (kleine en middelgrote attracties, natuurgerichte openluchtrecreatie en outdoor en adventure) sterk toegenomen. (bron: Monitor T&R Flevoland 2014)
- De gemiddelde toeristische bestedingen per bezoeker in Lelystad bedragen ongeveer € 48 per dag (bron: Monitor T&R Flevoland 2014). Dit bedrag ligt boven het Nederlandse gemiddelde. Reden hiervoor is de relatief hoge bestedingen tijdens bezoek aan BSFO. Wanneer we de bestedingen aan dergelijke activiteiten niet meerekenen komen we op een gemiddelde van circa € 23,- per persoon per dagtocht. Een gemiddelde dagtocht duurt circa vier uur (Bron: CBS).
- Door de investeringen wordt het verblijfsgebied aantrekkelijker, waardoor dagrecreanten langer verblijven. Ook door de grotere belevingswaarde en het grotere aanbod van voorzieningen ervoor zullen dagrecreanten langer blijven, en daardoor meer besteden. We gaan er niet vanuit dat de aanwezigheid van de wandelroute en de verbeterde (infrastructurele) voorzieningen genoeg autonome aantrekkingskracht hebben om direct tot substantieel meer bezoekers te leiden. (Andere deelprojecten die dat wel hebben worden apart besproken.)
- Door de investeringen wordt het verblijfsgebied aantrekkelijker, waardoor bezoekers van BSFO worden verleid tot een combinatiebezoek in de directe omgeving. De meeste mensen die van winkelen houden, ondernemen ook graag andere activiteiten. Zo laat de Leefstijlatlas Flevoland[9] zien dat winkelen de favoriete activiteit is binnen Uitbundig Geel leefstijl (26% van de vakantiegangers- en 15% van de vrijetijdsbesteders in Flevoland) maar ook een bezoek aan een tentoonstelling of evenement en watersport en recreatie is bij hen geliefd. Ook binnen de Gezellig Lime leefstijl (14% en 19%) doet men graag aan winkelen maar ook aan wandelen, fietsen en er op uit naar het bos, park of water. We gaan er van uit dat een klein percentage van deze groepen zijn door hun diverse interesses te verleiden tot het combineren van hun bezoek aan het BSFO met een kijkje in de omgeving (4% van de totale bezoekers).
- We gaan er vooralsnog niet vanuit verblijfstoeristen langer zullen verblijven door de investeringen in toeristische voorzieningen, omdat wij verwachten dat verblijfstoerisme in Lelystad voornamelijk zakelijk toerisme is[10].

[9] De Leefstijlatlas geeft inzicht in de wensen en het gedrag van de inwoners of bezoekers van een bepaalde plaats of regio op het gebied van dagrecreatie. Het is een veelgebruikt (beleids-)instrument waarmee overheden en andere partijen hun aanbod optimaal kunnen afstemmen op de vraag van de recreant.

[10] Bijna 75% van de overnachtingen in Lelystad vindt plaats in een middenklasse of luxe hotel en in Flevoland is gemiddeld 66% van de hotelovernachtingen zakelijk toerisme. Bovendien beslaan de bestedingen van verblijfstoerisme slechts 10% van de totale bestedingen in Lelystad, wat relatief weinig is. Een evt. verlenging van de verblijfsduur van niet-zakelijk verblijfstoerisme is daarom niet meegenomen in de berekeningen.

Economische effecten

- We gaan er vanuit dat 5% van de dagrecreanten door de investeringen gemiddeld een uur langer blijft en dat de bestedingen relatief meestijgen. We gaan er van uit dat 4% van de bezoekers van Batavia Stad Fashion Outlet te verleiden zijn om langer in het gebied te verblijven met gemiddeld een uur en dat de bestedingen relatief meestijgen. Dit komt neer op een toename van de gemiddelde bestedingen van €0,23 p.p.
- Dit zorgt voor een extra omzet van € 995.971,- circa 7,5 FTE en 2,92 indirecte FTE[11].

	Bezoekers 2013	Extra bezoekers	Gemiddelde bestedingen p.p.	Toename gemiddelde bestedingen p.p.	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	WGh indirect (FTE)
A. Dagrecreanten	4.271.878	n.v.t.	€ 23,29	€ 0,23	€ 995.971	7,50	2,92

B. Sportieve dagrecreatie

B.1 Mountainbike

Uitgangspunten

- De unieke MTB-route voorziet in een (boven)lokale behoefte en trekt meer bezoekers naar Lelystad.
- Er zijn circa 350.000 actieve mountainbikers in Nederland, die meer dan 12x per jaar mountainbiken. Zij ondernemen gemiddeld 72 fietstochten per jaar. (Bron: Nederlandse Toer Fiets Unie NTFU)
- 3% van de wielersporters, m.a.w. 10.500 mountainbikers wonen in Flevoland, die circa 756.000 tochten per jaar ondernemen (Bron: NTFU). We gaan dat 5% van de inwoners van Flevoland (excl. Lelystad), min. 1x per jaar de MTB-route zal bezoeken, 420 tochten.
- Zo'n 20% van de bevolking in Flevoland woont in Lelystad, uitgaande van een evenredige verdeling komt dat neer op zo'n 2.100 mountainbikers. Zij zijn goed voor zo'n 151.200 tochten per jaar. We gaan er vanuit dat min. 10% van deze tochten op de route zullen plaatsvinden: 15.120 bezoeken.
- 42% woont in de omringende provincies NH, Utrecht, Gelderland en Overijssel, een totaal van 147.000 mountainbikers (Bron: NTFU). We gaan er van uit dat 10% van de mountainbikers uit de omliggende provincies op een afzienbare afstand van Lelystad woont en bereid is om deze afstand af te leggen voor dit type dagrecreatie, wat een potentiele markt buiten Flevoland suggereert van 14.700 personen. Verder gaan we er van uit dat 10% van de mountainbikers uit de nabije omgeving de MTB-route eenmaal per jaar zal bezoeken, 1.470 bezoekers. NB: dit is een conservatieve schatting. Het is aannemelijk dat mensen bereid zijn verder te reizen als het om bijzonder mooie MTB-routes gaat. Gezien de ambitie om MTB hotspot van Nederland te worden heeft het wellicht de aantrekkingskracht om meer bezoekers, vanuit het gehele land, te trekken.
- Het aantal wielersporters is de afgelopen jaren gestegen en groeit naar verwachting door (Bron: NOC*NSF).
- Gemiddelde uitgaven p.p. bij sportieve dagrecreatie zijn €9,56 (cijfer €8,12 CBS 2006 geïndexeerd)

Economische effecten

- Bovenstaande uitgangspunten leveren een totaal verwacht bezoekersaantal op van 17.110 per jaar.
- We verwachten dat het bike-festival net als de pilot eenmalig 2.000 bezoekers zal trekken. We gaan er voorals nog vanuit dat het festival eenmalig plaatsvindt en daarom maar eenmaal extra bestedingen oplevert. Gemiddeld zijn de uitgaven €15,59 voor een klein evenement (Monitor T&R Flevoland 2014, geïndexeerd).
- Verder gaan we ervan uit dat het festival bijdraagt aan de bekendheid van de route, en zo bijdraagt aan het halen van bovenstaande bezoekersaantallen.
- Dit resulteert in een extra omzet van €162.569 en eenmalige bestedingen tijdens het festival van circa €30.000.

[11] Hierbij zijn de overal volgende uitgangspunten gehanteerd: Benodigde omzet per FTE:€ 132.864 en multiplieffect banen (indirecte wgh): 1,39.

	Extra bezoekers	Totaal bezoekers	Gemiddelde bestedingen p.p.	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	WGh indirect (FTE)
B.1 Mountainbike	17.110	n.v.t.	€ 9,56	€ 162.569	1,22	0,48
Festival	2.000		€ 15,15	€ 30.300		

B.2 Surf

Uitgangspunten

- Het surfstrand speelt in op een behoefte van kitesurfers aan een legale kitesurflocatie in Flevoland. De locatie is uniek door ligging bij het open water en daarom ook aantrekkelijk voor windsurfers. Het voorziet hiermee in een (boven)regionale behoefte en trekt meer bezoekers naar Lelystad.
- Volgens NBTC-NIPO zijn er circa 130.000 surfers in Nederland, die 6,3 keer per jaar surfen (819.000 surfdagtochten per jaar). Het aantal windsurfers over afgelopen jaren gelijk gebleven, kitesurfen is een relatief nieuwe en snelgroeiende sport.
- De gemiddelde uitgave p.p. bij een watersport- dagtocht is €11,77, voor recreatie op het strand bij een meer of plas €4,27 (cijfers CBS 2006, geïndexeerd).
- De nieuwe locatie biedt mogelijkheden voor (internationale) surfevenementen, zoals het NK windsurfen. Momenteel trekt het NK Windsurfen in Lelystad zo'n 300-400 bezoekers per dag, waarvan alleen de directe entourage blijft overnachten. Op een locatie zoals Scheveningen trekt het NK circa 2500 bezoekers per dag (Bron: Exventure).
- Gemiddeld zijn de uitgaven €15,59 voor een klein evenement (Monitor T&R Flevoland 2014, geïndexeerd).
- Voor het jaarlijkse NK Windsurfen gaan we niet uit van een directe stijging in bezoekers of bestedingen. Wel werken de investeringen om voorwaardenscheppend voor private initiatieven om de gecreëerde potentie van het strand te benutten.

Economische effecten

- We gaan er van uit dat de surflocatie minimaal 15.000 bezoekers per jaar zal trekken. Dit is een kleine 2% van het totaal aantal surfdagtochten in Nederland. Ter referentie: Surflocatie Hoge Bijssel in Nunspeet trekt 12.500 bezoekers per jaar (Bron: Leisurelands). Het is specifiek gericht op windsurfers en is met 100m breedte kleiner dan de beoogde locatie bij de Hurkende Man.
- We gaan nu uit van gemiddelde uitgaven van €8,23, het gemiddelde van dagtochten watersport en recreatie bij een meer of plas, omdat er op het strand nog geen horeca, verhuur- of lesvoorzieningen zijn. Exploitatie is echter wel gepland, waarmee een grotere economische impact verwacht mag worden.
- Dit resulteert in een extra omzet van € 134.762, ruim 1 FTE en 0,4 indirecte FTE.

	Extra bezoekers	Totaal bezoekers	Gemiddelde bestedingen p.p.	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	WGh indirect (FTE)
B.2 Surf	16.380	n.v.t.	€ 8,23	€ 134.762	1,01	0,40

- Totaal zorgen de investeringen in sportieve dagrecreatie voor ruim 33.000 extra bezoekers per jaar, een extra omzet van €298.334, 2,25 directe FTE en 0,88 indirecte FTE.

	Extra bezoekers	Totaal bezoekers	Gemiddelde bestedingen p.p.	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	Wgh indirect (FTE)
Totaal Mountainbike+surf	33.390	n.v.t.	€ 8,91	€ 297.331	2,24	0,87

C. Riviercruises

Uitgangspunten

- Het aantal riviercruises neemt internationaal, landelijk en rond het IJsselmeer toe. Amsterdam Cruise Port houdt dit bij voor Noord-Holland, hier waren in 2014 ongeveer 2500 riviercruise 'calls' (Bron: ACP)
- In 2014 deden 110 riviercruiseschepen Lelystad aan. In 2015 waren dit er al 154, alleen tussen april en september. De Bataviahaven schat het aantal calls dat in 2016 zal plaatsvinden op 180. Op deze schepen zijn gemiddeld 180 personen aan boord. Gemiddeld verblijven zij 1,5 dag (Bron: Bataviahaven).
- Inschattingen van gemiddelde bestedingen van de riviercruisetoerist lopen uiteen van €30,- tot €55,- per dag. Wij gaan uit van gemiddelde bestedingen van een cruisetoerist op de wal rond €44,- per persoon, wat ongeveer het gemiddelde is van de verschillende inschattingen en overeenkomt met de cijfers van het CBRB. Gezien de relatief hoge bestedingen van recreanten in Lelystad, mede door Batavia Stad Fashion Outlet, achten wij dit bedrag realistisch.
- Van belang voor het aantrekken van cruiseschepen: goede faciliteiten, gastvrij ontvangst en een goed en gevarieerd toeristisch aanbod. Gasten willen authentieke belevenissen en interactie met bewoners. Succesvolle cruises bieden een combinatie van grote bekende attracties en kleine, bijzondere excursies (Bron: ACP)
- Uit onderzoek van BBZ is gebleken dat gasten aan boord steeds hogere eisen stellen aan het comfort in de haven waar zij komen (in en uitstappen, nabijheid centrum, sanitaire voorzieningen). De faciliteiten van Bataviahaven worden hooggewaardeerd met een 9,7. De verbetering van de faciliteiten voor riviercruises zal het huidige aantal calls op peil houden en meer riviercruises aantrekken (Bron: BBZ).
- Kansrijk is ook het overtuigen van rederijen om langer te blijven en de passagiers meer mogelijkheden te geven aan wal te gaan. Alle investeringen in de kustzone tezamen zullen het aantrekkelijker maken voor rederijen om langer in Lelystad te verblijven.
- De Bataviahaven laat een groei zien, met name als Turn Around haven (bron: Bataviahaven). Het is een goede vertrek- en aankomstlocatie, met ruime afmeermogelijkheden, een centrale ligging in Nederland dichtbij Amsterdam en een goede bereikbaarheid van de schepen voor passagiers en vrachtauto's die de schepen bevoorraden. Ook de aanwezigheid, vanaf 2018,van een volwaardig vliegveld (Amsterdam Lelystad Airport) versterkt de potentie van Lelystad als groeibestemming.

Economische effecten

- We gaan er van uit dat de verbetering van de faciliteiten van de Bataviahaven zorgt voor een extra groei van het aantal calls met minimaal 20. Met een totaal aantal calls van 2500 in Noord-Holland en de potentie van de Bataviahaven is een extra toename van 20 calls in deze groeimarkt realistisch. Dit zorgt voor een extra omzet van €258.000,- en een extra werkgelegenheid van bijna 2 directe FTE en 0,76 indirecte FTE.
- De gemiddelde verblijfsduur ligt al relatief hoog: 1,5 dag t.o.v. de gemiddelde verblijfsduur van een riviercruise van 1,044 dag (bron: CBRB). Sommige schepen verblijven echter slechts een paar uur in Lelystad. We achten het overtuigen van rederijen om langer te blijven en de passagiers meer mogelijkheden te geven aan wal te gaan daarom kansrijk. De investeringen in de kustzone en het grotere aanbod van voorzieningen maakt het voor rederijen aantrekkelijker om langer verblijf aan te bieden in Lelystad. Door een langer verblijf zullen passagiers meer besteden. Dit zorgt voor een extra omzet van ruim €43.000,- en een extra wgh van 0,32 directe FTE en 0,13 indirecte FTE.
- Tezamen zorgt dit voor een extra omzet van €301.015,- en een extra werkgelegenheid van 2,27 directe FTE en 0,88 indirecte FTE.

	(Extra) calls	gemiddeld aantal passagiers	Gemiddelde bestedingen p.p.	gemiddelde verblijftijd	Extra omzet	Wgh direct (FTE)	WGh indirect (FTE)
Groei calls riviercruises	20	180	€ 47,77	1,50	€ 257.939	1,94	0,76
Langere verblijfstijd	16,7	180	€ 47,77	0,3	€ 43.076	0,32	0,13
C. Riviercruises totaal					**€ 301.015**	**2,27**	**0,88**

D. Omzet thuishaven

Uitgangspunten:

- Het aanmeren van meer riviercruises zorgt voor een hogere omzet voor de Bataviahaven. De gemiddelde dagopbrengst voor de haven is bijna €410 per schip (Bron: Bataviahaven, geïndexeerd).
- Door het groeiende aantal cruiseschepen dat nieuw in de markt komt neemt de vraag naar winterstallings-plaatsen in hoog tempo toe. Voor winterstalling is de aanwezigheid van powerlocks cruciaal. De investering in powerlocks stelt de Bataviahaven in staat om aan deze vraag voldoen (Bron: Bataviahaven).

Economische effecten

- De extra calls zorgen voor een extra omzet van ruim €12.000 voor de Bataviahaven.
- Op basis van gevoerde gesprekken met rederijen schat de Bataviahaven de extra omzet door het aanbieden van winterstallingplaatsen op €30.000,-. Dit zal ook extra werkgelegenheid tot gevolg hebben, direct 0,23 FTE en indirect 0,12.
- Samen komt dit neer op €42,290,- extra omzet en 0,32 FTE direct en 0,12 FTE indirect.

	Extra calls	gemiddelde omzet per schip p.d.	gemiddelde verblijftijd	extra omzet	whg direct (FTE)	WGH indirect (FTE)
Omzet thuishaven	20	409,66	1,5	€ 12.290	0,09	0,04
Winterstalling	g.g.	g.g.	nvt	€ 30.000	0,23	0,09
D. Omzet haven totaal				**€ 42.290**	**0,32**	**0,12**

E. tijdelijke werkgelegenheid als gevolg van realisatiewerkzaamheden(bouw)

Uitgangspunten:

- De realisatie van de werken in de kustzone van Lelystad leiden tot extra tijdelijke werkgelegenheid in de bouwsector.
- De toegevoegde waarde van de bouwsector ligt op circa 30% (CBS, cijfers 2010).
- De toegevoegde waarde per arbeidsjaar ligt op ca. € 50.000 per jaar.
- Realisatiewerkzaamheden in de kustzone van Lelystad tellen op tot circa €2.438.000 euro.

Economisch effect:

- Extra tijdelijke werkgelegenheid ter hoogte van ruim 27 arbeidsjaren (€2.438.000*30% / €50.000= 14,6 arbeidsjaren).

Bouwwerkzaamheden kustzone Lelystad	€ 2.438.000
Toegevoegde waarde bouwsector (CBS, 2010)	30%
Toegevoegde waarde per arbeidsjaar (CBS, 2010)	€ 50.000
Extra tijdelijke werkgelegenheid in arbeidsjaren	**14,6**

BIJLAGE B. CONSORTIUM

De trekkers in de deelprojecten zijn:
- Gemeente Lelystad
- Provincie Flevoland
- Stichting Mountain*dijk*
- Rotaryclub Lelystad-Batavia
- Stichting Hoekipadijk

Voor de uitvoering van de werkzaamheden is samenwerking en medewerking nodig van verschillende andere partners. De tabel hieronder biedt daarvan een overzicht.

	MTB route	**Riviercruises**	**Herinrichting Oostvaarders-dijk**	**WaterWandel-Weg**	**Kite- en windsurfstrand**
Trekker(s)	Mountain*dijk* stichting beheer routes (uit TC), (Provincie Flevoland)	Gemeente Lelystad	Gemeente Lelystad	Rotaryclub Lelystad -Batavia	Provincie Flevoland, stichting Hoekipadijk
Partners	Gemeente Lelystad, Waterschap, iCycle, diverse sponsors	BSFO, Stichting Bataviahaven, City Marketing Lelystad, Toeristisch bedrijfsleven.	geen	Waterschap Zuiderzeeland, Nieuwland Erfgoedcentrum, City Marketing Lelystad, Streekfonds Flevoland, gemeente Lelystad	Gemeente Lelystad, RWS, Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV)
Benodigde financiering	€ 200.000,-	€ 607.030	€ 307.840	€35.000	€ 1.350.000
Planning	Fase 2 2016-2019.	Start 2015	2017	Geplande oplevering juni 2016.	Start aanleg 2018

BIJLAGE C. KOSTEN-RAMINGEN DEELPROJECTEN

Deelproject 1: MTB route

MTB route	Kosten	*Toelichting*
Pilot track uitbreiden en upgraden	€ 35.000	
Vervolg >5 km op de dijk	€ 125.000	*gemiddeld 25k p/km*
2,5-5 km in het bos	€ 37.500	*gemiddeld 15k p/km*
Onvoorzien 1%	€ 2.500	
Totaal	**€ 200.000**	

Begroting opgesteld door Bureau Buiten, op basis van inschatting kosten aangeleverd door MountainDIJK en met als uitgangspunt een maximum budget van €200.000. Hierbij is uitgegaan van het minimum aantal kilometers: 5 km op de dijk en 2,5 km in het bos. Dit laat ruimte voor een post van circa 1% onvoorziene kosten. NB: Kosten voor het festival en upgraden van de bestaande route zijn niet in deze begroting opgenomen.

Deelproject 2: Riviercruisevaart voorzieningen

Riviercruises	Kosten	*Toelichting*
Aanbrengen powerlocks 3 stuks	€ 198.000	
Bulkwaterleiding	€ 39.600	
Openbare verlichting	€ 49.500	
Herkenbaarheid/uitstraling haven	€ 25.300	*Vergroten herkenbaarheid/uitstraling*
Water en elektra op ponton	€ 88.127	*water en elektra met grondboring*
Aanbrengen slagboom termijnkade	€ 55.000	
Stabilisatie pontons en loopbrug	€ 31.020	
Marketing en promotie	€ 37.500	
Voetgangersbewijzering	€ 10.000	
Uitvoeringskosten	€ 72.983	
Totaal	**€ 607.030**	

Deelproject 3: Herinrichting Oostvaardersdijk

De kostenraming voor dit deelproject is gebaseerd op de standaard rekenmethode van de gemeentelijke afdeling beheer en onderhoud. Een exacte uitwerking zal in 2016 plaatsvinden en de uitvoering in 2017. Er wordt uitgegaan van een totaalinvestering van €307.840,-.

Deelproject 4: WaterWandelWeg

Variant 15 informatieborden	**Kosten**	***Toelichting***
Tekst en beeldmateriaal	€ 6.750	*research, verzamelen en opstellen 15 x €450*
Beeldrechten	€ 1.800	*3 foto's per bord, 15x3x€35*
Vertalen in Engels en Duits	€ 2.100	
Routekaart ontwerpen voor op borden en folder	€ 900	
Ontwerp borden	€ 1.500	
Panelen van Informatieborden	€ 3.000	
Frames	€ 5.000	
Plaatsen borden	€ 3.375	
Website, kosten, ontwerp e.d.	€ 1.000	
Invoering teksten + beeldmateriaal op website	€ 1.500	
Folder	€ 1.000	
Onvoorzien 5%	€ 1.500	*Extra voor plaatsing, mortel, vervoer, etc.*
Totaal:	**€ 28.925**	
BTW 21 %	€ 6.074	
Totaal incl. BTW	**€ 34.999**	

Uitgangspunt is de plaatsing van 15 à 20 informatieborden; voor de begroting is uitgegaan van 15 borden.

Deelproject 5: Kite-en surfstrand

Variant 200 m strand (minimum)	Kosten	*Toelichting*
200m strand	312.000	*Directe kosten*
150m opstuitdam	345.000	*Directe kosten*
100m luwte dam	230.000	*Directe kosten*
Onvoorzien ex. BTW	443.500	*(50 % directe kosten)*
Totaal incl. onvoorzien 50%	**1.330.500**	
Onvoorzien en btw	1.064.400	*(120 % directe kosten RWS RHDHV maat)*
Totaal incl. onvoorzien 120%	1.951.400	
Variant 400 m strand		
400m strand	624.000	*Directe kosten*
150m opstuitdam	345.000	*Directe kosten*
100m luwte dam	230.000	*Directe kosten*
Onvoorzien en btw	599.500	*(50 % directe kosten)*
Totaal incl. onvoorzien 50%	1.798.500	
Onvoorzien en btw	1.438.800	*(120 % directe kosten RWS RHDHV maat)*
Totaal incl. onvoorzien 120%	2.637.800	

Variant 1: 200m strand ingesloten met strekdammen
Totaalbedrag vanaf € 1.330.500 (exclusief BTW, inclusief 50% onvoorzien). Dit is het bedrag dat is gebudgetteerd in de begroting in overeenstemming met de projectpartners. Bij een percentage onvoorzien van 120% zijn de geschatte kosten €1.951.400 (conservatieve uitgangspunten van RWS).

Variant 2: 400m strand ingesloten met strekdammen
Totaalbedrag van € 1.798.500 (exclusief BTW, inclusief 50% onvoorzien). Bij een percentage onvoorzien van 120% zijn de geschatte kosten €2.637.800 (conservatieve uitgangspunten van RWS).

Onderbouwing kosten
Voor de inschatting van de kosten is uitgegaan van kentallen zand per m3 en strekdam per m3 ingeschat door RHDHV (op basis van eerdere kostenramingen). Hierbij gaan we uit van 6,5 euro/m3 voor zand en 2300 euro/m de strekdammen. Dit zijn de kosten waar RWS momenteel gebruikt voor de kostenramingen van de versterkingen. Afgesproken is dat we uit kunnen gaan van deze voordelige eenheidsprijzen. Voor een nadere uitwerking dient een VO gemaakt te worden (proceskosten ong. €20.000 - €30.000,-).